

11. Churchill-Klubbens tilfangetagelse.

Rektor Galster beskriver i det følgende om fængslingen af Churchill-Klubben og reaktionerne herpå bl.a. vha. citater fra et anonymt medlem af Churchill-Klubben og tekstuddrag fra to aviser. Teksten er skrevet kort tid efter befrielsen.

Kjeld Galster. Aalborg Katedralskole under besættelsen, Aalborg 1945, Side 19-21 (uddrag)

Drengene var klar over, at de før eller senere vilde blive taget, men havde bestemt at blive ved, indtil det skete. I Midten af April havde de faaet en Advarsel, idet to af dem var blevet stukket af en Fisker og anholdt. De fik dog Lov til at gaa efter at have „fremtryllet nogle længere Historier om Dit og Dat“.

Men den 8. Maj, da to af dem gik hjem fra Skole, følte de sig skygget. De stod stille, de andre stod ogsaa stille, de gik hurtigere, de andre gik ogsaa hurtigere. Og saa blev de anholdt af det danske Kriminalpoliti. Man havde faaet deres Signalement, og to Betjente havde saa taget Opstilling udenfor Skolen for at udfinde de rigtige.

„En Dag, den 8. Maj 1942, blev M. og P. anholdt, da de gik hjem fra Skole. Sagen blev hurtigt trevlet op, og ved 4-Tiden var Klokkeren slaaet for mit Vedkommende. O. havde set en Politibetjent uden for P.s Hjem og skyndte sig hjem og ringede bl.a. til mig. Jeg slentrede hen til ham og blev modtaget af en ubekendt Herre. Jeg spurgte, om jeg kunde komme til at tale med O. Nej, det kunde jeg ikke, og Manden gav sig til at klappe mig paa Lommerne, idet han sagde: „Vi kan ikke have, at I render løse omkring med Skydevaaben.“ Saa var det sket.“

De anholdte var tilsyneladende mærkværdig uberørte af, hvad der var sket. Da de blev ført forbi Budolfi Kirke, sagde en af dem galgenhumoristisk: „Brødre, se paa den; maaske er det sidste Gang!“ Da Politimesteren spurgte dem: „Men tænkte I da ikke paa Kongens Ord?“ svarede de: „Det var han nødt til at sige,“ og da en Fader bebrejdende sagde til sin Søn: „Hvor kunde du gøre det?“ svarede han haardt: „I andre gør jo ingenting.“

Samme Dag (d. 8. Maj) blev jeg ringet op af Politimesteren, der bad mig komme ud til sig Kl. 7. „De har vel hørt, hvad der er sket?“ „Nej“. Først Kl. 8 kom han, stærkt bevæget: Fem af Skolens Elever fra 4. M., en fra II G. og en fra 2. M. samt en fra Klostermarksskolen var blevet anholdt. „Der udspillede de mest oprivende Scener med Forældre, der ikke havde anet det mindste. Det er den alvorligste Sag, der har været siden Besættelsen, og den sørgeligste Kriminalsag i hele min Tid,“ sagde Politimesteren.

Lørdag den 9. Maj var de i Grundlovsforhør og blev alle arresterede, undtagen den yngste, der kun var 14 Aar.

(...)

Søndag den 10. Maj ankom fra København med Bil Statsadvokat for særlige Sager Kjalke, Byretsdommer Arthur Andersen og den tilforordnede Forsvarer LRS. Lunø. Jeg blev tilsagt til et Møde om Eftermiddagen sammen med Forældrene.

Statsadvokaten meddelte:

Han troede, at Tyskerne vilde forlange Drengene udleveret. Man havde sat Sagen i Gang saa hurtigt for at skabe et fait accompli. Vi havde den Fordel, at det var det danske Politi, der havde opklaret

Sagen, og nu tog de danske Domstole den altsaa. Endvidere at Tyskerne var klare over det stærke Indtryk, det vilde gøre, om de krævede Drengene udleveret; paa Grundlag af disse Ting kunde vi nære noget Haab, men sandsynligst var det, at Tyskerne vilde kræve Drengene udleveret.

I en privat Samtale udbad han sig Afskrift af de Udtalelser mod Demonstrationer mod Tyskerne, jeg tidligere var kommet med (og de var hverken faa eller vage).

Skolen blev afkrævet en Erklæring om de seks, hvor man kunde sige om de fem af dem, at de hørte til Skolens bedste Elever. De blev mentalundersøgt af Amtslægen, der blandt andet stillede en af dem følgende Spørgsmaal: „Hvilken Begivenhed i Fremtiden vil du regne for den lykkeligste?"

Hans Svar: „Nazismens Undergang." Spørgsmaal: „Hvilken udenlandsk Person vil du regne for betydeligst?" Hans Svar: „Churchill." Amtslægen dikterede til Protokollen: Den adspurgte svarede fornuftigt paa de to Spørgsmaal.

I Retten var de alt for aabne og ærlige, de tilstod straks og tilstod mere, end de var nødt til. En af Politiet søgte at bremse deres Ærlighed ved at give dem det Raad kun at svare paa, hvad der blev spurgt om. Ogsaa Dommeren viste sig saa forstaaende som muligt: Da han havde spurgt: „Men hvad skulde dog Vaabnene bruges til?" og P. havde svaret: „Til naar Englænderne gjorde Invasion," dikterede han; „P. sagde intet om, hvem der skulde bruge Vaabnene." Et andet Spørgsmaal gav han den Form: „Da du stod paa Jernbaneterrænet, fik du jo den Idé at sætte en Tændstik til?" - men Drengen svarede: „Nej, det var forberedt hjemmefra!"

11. Juli faldt Dommen; fra 1 til 3 Aars Fængsel.

De førtes alle til Nyborg, hvor de fik en god Behandling. De boede for sig selv og blev undervist af to cand.mag. (en Humanist og en Matematiker), saa de fleste af dem kunde senere fortsætte i Gymnasiet, som om de havde gaaet der hele Tiden.

Skønt den falder noget udenfor, vil maaske følgende Skildring af en af „Nyborg-Drengene" interessere.

”Da vi kom til Nyborg, var vi til en Begyndelse ikke i særlig godt Humør. Men da vi efterhaanden havde levet os ind i Fængselsatmosfæren, gik det bedre. Nu kom der en Tid, hvor Smaatingene, de daglige Smaabegunstigelser, var det eneste afgørende. Vi var nok anbragt paa noget, den ene af vore Forsvarere kaldte en „Kavallerfløj", men den daglige Trædemølle, Ensformigheden, for ikke at tale om Manglen paa Frihed, var der som i ethvert andet Fængsel. Det eneste var, at det Arbejde, man „sysselsatte" os med, var saa dødkedeligt, at man ligefrem blev tvunget til at have sine Tanker et helt andet Sted. Det kunde ofte hænde, at man havde sine Tanker uden for Fængslet, ja ligefrem levede i en helt anden Sfære. Det var derfor godt, at vi efterhaanden kom nogenlunde i Gang med vort Skolearbejde igen.

Efterhaanden gik Tiden ganske godt for os, og det meget omtalte Fænomen, Fængselspsykosen, lærte vi højst at kende i det smaa, idet vi af og til fik nogle Perioder af Irritabilitet. I Arbejdstiden snød vi os ofte til at læse og morede os med at drille flere af Fængselsbetjentene. Der var nemlig flere af disse, der absolut ikke saa med venlige Øjne paa os, og dem generede vi saa meget, vi kunde. De kunde nemlig ikke faa noget videre ud af at melde os, da Inspektøren for enhver Pris vilde undgaa Ballade paa vor Afdeling.

Vi havde et Par Gange Besøg af den daværende Justitsminister Thune Jacobsen. Da vi havde faaet Lov til at sidde ned, spurgte han, om vi vidste, hvem han var. Det var der kun en, der gjorde. Derefter gav han sig bl.a. til at forklare sin Politik for os. Det maatte naturligvis — Situationen taget i Betragtning: En Justitsminister og hans laveste „Underordnede" Fangerne overfor hinanden — blive en temmelig eensidig Diskussion. Det virkede mærkeligt i hvert Fald paa mig. Rent personlig var han imidlertid uhyre venlig overfor os, hvilket gav sig endnu mere tilkende den næste Gang, han aflagde Besøg. Fra Fængselspersonalets Side lod man os ogsaa meget tydeligt forstaa, at det var en Naadesbevisning, vi overhovedet ikke fortjente.

(....)

Da Løsladelsen endelig kom, var den egentlig ikke af en særlig voldsom Virkning. Man modtog naturligvis Meddelelsen med stor Glæde. Nød at pakke sin Kuffert, at høre Porten smække bag sig, at ryge rigtig Tobak og spise ordentlig Mad. Det var alligevel ikke det, man forestillede sig ved Tanken om Friheden. Man forstod, hvorfor Fanger ofte føler sig uegnede til at begynde paa Livet igen. Denne Følelse varede dog kun et Par Dage, saa havde man faaet Fængslet paa Afstand, saaledes at det kun var en svag Skygge i Erindringen."

Churchill-Clubbens Handlinger vakte stærkt Røre over hele Landet, vakte Fryd og høstede Ros hos nogle. Frygt og Fordømmelse hos andre, alt efter hvers Indstilling. De sidste var der flest af. Drengestreger, Indianerromantik, Taabelighed, Letsindighed var Ord, man oftest betegnede deres Handlinger ved. I tysk orienterede Kredse fnøs man; i „Fædrelandet" stod 21. Maj følgende redaktionelle Artikel:

Af unægtelig grov Art er de Ting, der berettes fra en stor jydsk Købstad, hvor Katedralskolens Gymnasieelever — uden Tvivl animeret af deres Lærere — for nogen Tid siden startede en Churchill-Club. Klubbens Formaal turde tilstrækkeligt fremgaa af Navnet, men belyses dog bedre af den Kendsgerning, at man for at blive Medlem af den maa kunne dokumentere, at man har „tilegnet" sig et eller andet eller øvet anden decideret Sabotage.

— Hvor alvorlig en Situation de unge Mennesker — takket være deres Lærere — har rodet sig ind i ved Fremskaffelsen af „Indtegningsgebyret", turde fremgaa af den Kendsgerning, at der for Tiden er ikke færre end 18 af Gymnasiets Elever og 3 Lærere, der er forhindret i at give Møde paa Skolen.

- - -

Ved Redaktionens Slutning modtager vi fra vor Medarbejder i Aalborg — idet det er Katedralskolen der, der er Tale om — følgende:

Ca. 100 Elever har dannet en Forening, kaldet Churchill-Clubben. ... En ikke ubetydelig Aarsag er den tysk fjendtlige Propaganda, som udvises af Skolens Rektor, Galster, og Lærerne. F. Eks. har la Cour været engageret til at holde Foredrag for Eleverne og har ved disse Møder solgt sin Bog „Med Lov skal man Land bygge". Repræsentanter for vort Parti har talt ved nogle Møder i Østhimmerland, og ved hvert af disse Møder har den Agitation, som foregik paa Skolen, været omtalt, bl.a. at Skolen udleverede Kort til Undervisningsbrug til Elever, men Tysklandskortet manglede — alle de andre fandtes."

(Kommentar til Artiklen er vist overflødig).

I Aalborg-Bladene kunde man paa Grund af denne og en anden Episode læse følgende (25. Oktober):

„Jeg synes, der i Aalborg af Bladene bliver taget for vagt, for blidt paa de „Episoder“, der har deres Udspring fra dansk Side. Vore Tanker om den Stilling, Danmark er ført ind i, og vore Ønsker om dens Ophør er een Ting; her er vi formentlig saa at sige alle enige. En anden Ting er de taabelige Handlinger mod de fremmede Tropper, hvis Ophavsmænd og Udøvere er Danske. Til dem skal det siges skarpt, at de ikke er Helte, men Taaber og Banditter, der gennem deres Handlemaade ansvarsløst og samvittighedsløst gør sig skyldige i Forbrydelser, der sætter vor By og vort Land i yderligere Fare, saa vist som deres Ageren ikke kan gøre noget godt, men kun ondt værre. De skulde have Pisk, indtil de lærte dette. De skal ikke høste dulgt Berømmelse, men klar Fordømmelse. Vort Land stander tilstrækkeligt i Vaade i Forvejen, uden at disse Operette-Heltes Optræden skal gøre det værre.“